

*Онопрійчук Д.О.,
здобувач вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Фінансовий стан підприємства формується під впливом різних факторів. Зокрема, рівень забезпеченості основними засобами та ефективність їх використання, а також ступенем зносу і правильністю їх оцінки. Серед усього амортизація є найефективнішим методом фінансування оновлення основних засобів. Підприємства, що проводять активну політику щодо технічного оновлення основних засобів, амортизація виступає стимулом до прискорення обігу основного капіталу. Також підприємство обираючи метод нарахування амортизації на основні засоби враховує всі фактори, переваги та недоліки обраного методу.

Питання щодо обрання методу нарахування амортизації є досить актуальним, насамперед тому, що на кожному підприємстві дане питання вирішується. Однак, комплексні питання досліджують вітчизняні науковці, на які спирається аналітичне оцінювання кращих методів амортизації. Зокрема, глибокі дослідження провели В. В. Бобко, В. Ф. Беседіна, Л. М. Солодовик, В. О. Касьянова [2] та інші.

Сучасний напрям розвитку економіки України потребує від власників підприємств комплексного аналізу фінансово-економічної діяльності, знань нормативно-правової бази, процесів нарахування і використання амортизації.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизацією вважають систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Нарухування амортизації основних засобів із збереженням протягом тривалого часу натуральної форми із зміною вартості потребує визначення величини зносу. Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» зносом вважають сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання. [1]. Особливістю амортизаційних витрат полягає в тому, що відбувається компенсація раніше витрачених коштів на основний засіб.

Підприємствам України надана можливість самостійно обирати методи амортизації. Однак, для даних операцій необхідний великий досвід поводження з окремими видами основними засобами. Основними методами нарахування амортизації є: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, кумулятивний, прискореного зменшення залишкової вартості, виробничий [2]. Розглянемо кожен метод детальніше.

1. Прямолінійний метод – є найпростішим з усіх. Для його розрахунку необхідно лише інформація про первісну та ліквідаційну вартість основного засобу та термін, протягом якого буде нараховуватися амортизація. Даний метод є доволі ефективним, оскільки до уваги береться термін використання повного періоду використання основного засобу. За цим методом протягом терміну використання основного засобу амортизація нараховується рівномірно, а залишкова вартість зменшується до того, як не досягне ліквідаційної вартості. Розраховується як:

$$A = \frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Термін корисного використання}}$$

2. Прискорений метод – є ефективним тоді, коли для основного засобу термін використання невеликий, а отже, об'єкт швидко зношується і витрати на оновлення основного засобу зростають. Велика частина амортизації припадає на перші роки. Розраховується як:

$$A = \text{Залишкова вартість} * \text{Норма амортизації} * 2$$

3. Кумулятивний метод – велика частина відрахувань здійснюється в перші роки використання основних засобів, через це підприємство мінімізує ризики щодо економічного становища в країні (зокрема, рівнем інфляції) та збитків щодо несправності основних засобів. Розраховується як:

$$A = \frac{\text{Кількість років, що залишилася}}{\text{Термін корисного використання}} * (\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість})$$

4. Метод зменшення залишкової вартості - в перший рік експлуатації об'єкта основних засобів сума нарахованої амортизації буде найбільшою. Даний метод є доволі практичним і обумовлений тим, що на початок експлуатації основний засіб є новим і діє максимально ефективно. Надалі ефективність буде зменшуватися, і, відповідно, збільшуватимуться витрати на оновлення та ремонт основних засобів [3]. Розраховується як:

$$A = \text{Залишкова вартість} * \left(1 - \sqrt[n]{\frac{\text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Первісна вартість}}} \right) * 100\%$$

5. Виробничий метод – використовуються на підприємствах, де наявності є інформація про обсяг виробленої продукції. Розраховується як:

$$A = \text{Обсяг виробництва} * \frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Обсяг виробництва}}$$

Варто зазначити, що жоден з розглянутих методів не враховує моральний знос. Також в Україні підприємства не приділяють великої уваги обраному методу нарахування амортизації. Держава повинна розуміти, що кожен метод передбачає різні нарахування амортизації. Тому раціонально було б зберегти 1 метод, який оптимально розподіляє амортизаційні відрахування протягом строку використання

Амортизація вважається основоположним при використанні основних засобів. Джерелом відтворення основних засобів є саме амортизація. До кожної групи основних засобів можна використовувати різні методи нарахування амортизації. Для вибору методу амортизації на підприємстві

необхідно провести комплексне дослідження та аналіз основних засобів і зробити висновок, який із методів оптимально використовувати на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 Основні засоби : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
2. Касьянова В. О. Амортизація основних засобів: методи нарахування амортизації та організація обліку. *Економічний вісник*. 2013. № 2 (32). С. 117-122
3. Прямолинійний метод і метод залишкової вартості амортизації. URL: https://pidru4niki.com/10560412/ekonomika/pryamoliniyniy_metod (дата звернення: 22.02.2023).

Науковий керівник - **Олійник Т. Г.**,
канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна